

Prohlášení CIHOL o ruské invazi na Ukrajinu

24. února 2022 ruský prezident Vladimir Putin povolil „zvláštní vojenskou operaci na Donbasu“. Tato operace je zjevně totální invazí na Ukrajinu. Centrum pro mezinárodní humanitární a operační právo Univerzity Palackého tento akt agrese a hrubé porušení mezinárodního práva odsuzuje s tím, že:

Akt agrese. Akce Ruské federace představují akt agrese, jak se odráží v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu.

Porušení čl. 2 odst. 3. Jednání Ruské federace představuje porušení čl. 2 odst. 3 Charty OSN o mírovém řešení sporů.

Porušení čl. 2 odst. 4 a jeho imperativní charakter. Jednání Ruské federace představuje porušení čl. 2 odst. 4 Charty OSN zakazující jak hrozbu tak použití síly proti státu, kdy se jedná o imperativní normu mezinárodního práva.

Porušení čl. 2 odst. 7. Jednání Ruské federace představuje porušení čl. 2 odst. 7 zakazujícího zasahování do vnitřních záležitostí států.

Centrum pro mezinárodní humanitární a operační právo poznamenává, že:

Nárok a uznání nezávislosti Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky Ruskou federací je nelegální a bez právního účinku. V důsledku toho tato samozvaná území nemají pravomoc ani legitimitu požadovat vojenskou pomoc od Ruské federace. „Reakce“ Ruské federace na jejich „žádost“ nebo „souhlas“ s vojenskou pomocí je také nelegální.

Centrum pro mezinárodní humanitární a operační právo dále poznamenává, že:

Při ospravedlňování kroků Ruské federace prezident Putin prohlásil, že „v souladu s článkem 51 Kapitoly VII Charty OSN, se souhlasem Rady federace Ruska a v souladu se smlouvami o přátelství a vzájemné pomoci, které Duma ratifikovala 22. února s Doněckou lidovou republikou a Luhanskou lidovou republikou, jsem se rozhodl zahájit speciální vojenskou operaci.“

Prezident Putin pokračoval, že cílem těchto akcí bylo zčásti „usilovat o demilitarizaci a denacifikaci Ukrajiny...“

Charta Organizace spojených národů v článku 2(4) zakazuje státům vést válku. Jde ještě dále, když zakazuje státům vzájemně hrozit vojenským konfliktem. V rámci Charty OSN existují dvě výjimky. Buď může Rada bezpečnosti OSN povolit vojenskou akci států, nebo se mohou státy uchýlit k sebeobraně, když jsou napadeny. Žádná z těchto výjimek neospravedlňuje kroky Ruské federace na Ukrajině.

Ospravedlnění zdůvodňující ruské činy výkonem sebeobraný nemají žádnou hodnotu a představují nelegitimní výklad sebeobraný. Stojí za zmínku, že Ruská federace v minulosti odmítala nelegitimní výklady sebeobraný jinými státy, zatímco nyní spoléhá na nelegitimní výklady, které v minulosti odsuzovala.

Sebeobrana v rámci mezinárodního práva je závislá na několika podmínkách. Jednou z nich je, aby nejdříve došlo k ozbrojenému útoku, než se stát uchýlí k sebeobraně. V nedávných nebo dřívějších krocích Ukrajiny není nic, co by se dalo považovat za útok na Ruskou federaci. Zároveň jakékoli ambice Ukrajiny vstoupit do aliance kolektivní obrany, jako je Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jakékoli jiné organizace, jsou právem, které jí jako suverénnímu státu přísluší a nelze je považovat za bezprostřední hrozbu pro Ruskou federaci, která by vyvolala možnost sebeobraný podle článku 51.

Zároveň legitimní sebeobrana podle mezinárodního práva vyžaduje, aby veškeré podniknuté kroky byly nezbytné a přiměřené. Jinými slovy, legitimní výkon sebeobraný musí být jak opatřením učiněným v nutnosti v tom smyslu, že nejsou k dispozici žádné jiné kroky, tak musí být realizován pouze v rozsahu potřebném k odražení jakéhokoli probíhajícího útoku. Za tímto účelem se nelze uchýlit k sebeobraně za účelem „demilitarizace“ nebo „denacifikace“ státu.

Navíc varování prezidenta Putina, že zasahování států do této invaze ponese následky, které „nikdy předtím“ ve své historii nezažily, je jednoznačným porušením zákazu hrozby silou. Vyslovit takovéto výhrůžky verbálně nebo podniknout akce, jako je rozmístění odstrašovacíh sil Ruské federace (včetně jaderných sil), představuje jasné porušení zákazu hrozeb silou.

Vzhledem k tomu, že Ruská federace je mezinárodně odpovědná za porušování fundamentálních pravidel mezinárodního práva s tzv. *erga omnes* charakterem, je mezinárodní společenství oprávněno dovolávat se odpovědnosti Ruské federace a při splnění příslušných podmínek ukládat protiopatření (sankce).

A konečně, vzhledem k tomu, že probíhající konflikt představuje mezinárodní ozbrojený konflikt, musí všechny strany konfliktu respektovat mezinárodní humanitární právo a zajistit, aby civilisté a osoby neúčastníci se boje byli chráněni v nejvyšší možné míře.